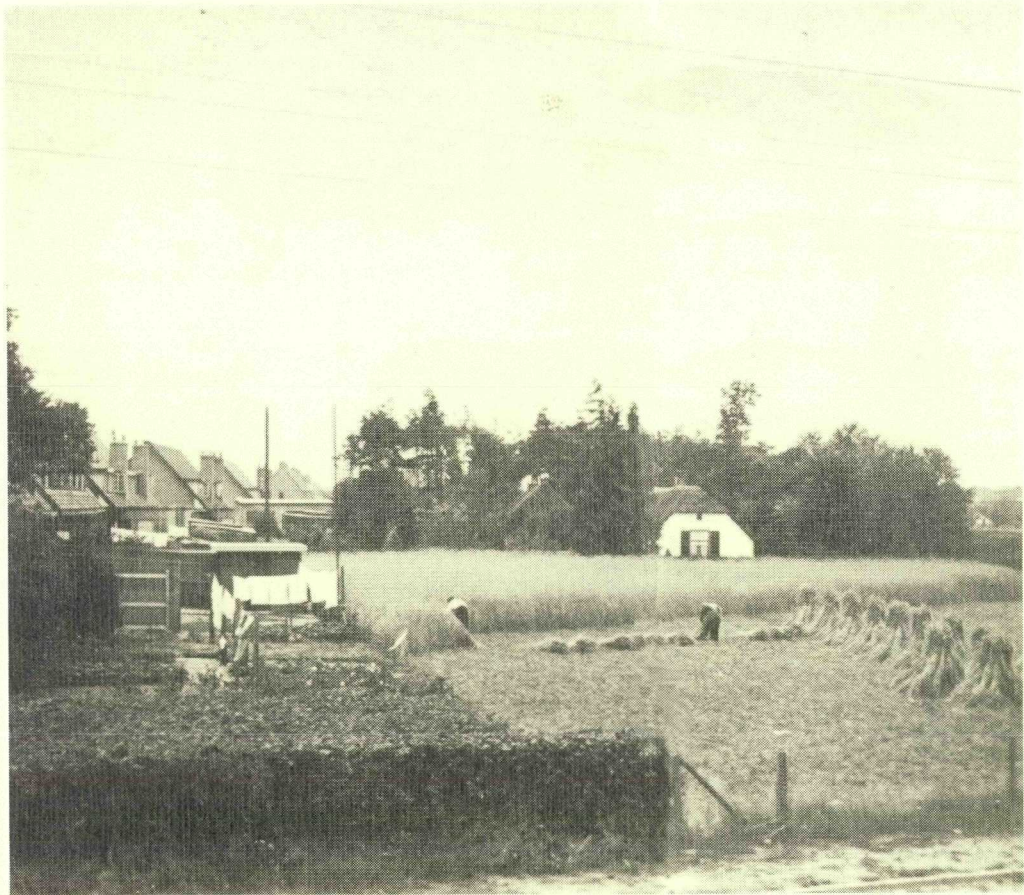

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE "HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

18e jaargang nr. 2 herfst 1997

Foto omslag:

Gezicht op daggeldershuis Oude Utrechtseweg 11
(nu Familiekerk)

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980

Bestuur

Voorzitter : P.J. van Doorn, Schoutenkampweg 113, Soest
Secretaris : Mevr. E.M. Stolwijk, Kruisweg 2, Soest, Telefoon 035-6017113
Penningmeester : J.Th. van der Putten, Leeuwerikweg 30, Soest
Overige leden : R.P. van Dorresteijn, Kolonieweg 6a, Soest
A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7, Soest
J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a, Soest
W.J.M. van Hofslot, Kerkpad ZZ 10, Soest
W.C.J.M. Peters, Van Mecklenburglaan 24, Soest
W. Routers, Cimbaal 19, Soest
Redactiecommissie : S. van Doorn-van der Linden
J.E.J. Hilhorst
W.C.J.M. Peters
Redactie-adres : Schoutenkampweg 113, tel. 035-6013912
Vormgeving : Drukkerij Practicum BV, Torenstraat 22a, Soest
Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie bedraagt f 35,- per jaar.

Betaling is mogelijk:

op de postrekening van de penningmeester Historische Vereniging Soest,
nummer 54.59.21.8

danwel op de bankrekening van de vereniging bij de Rabobank te Soest,
rekening nummer 3599.02.235. (Giro van de bank: 212775.)

EEN OPKNAPBEURT VOOR DE R.K. KERK PETRUS EN PAULUS ANNO 1900

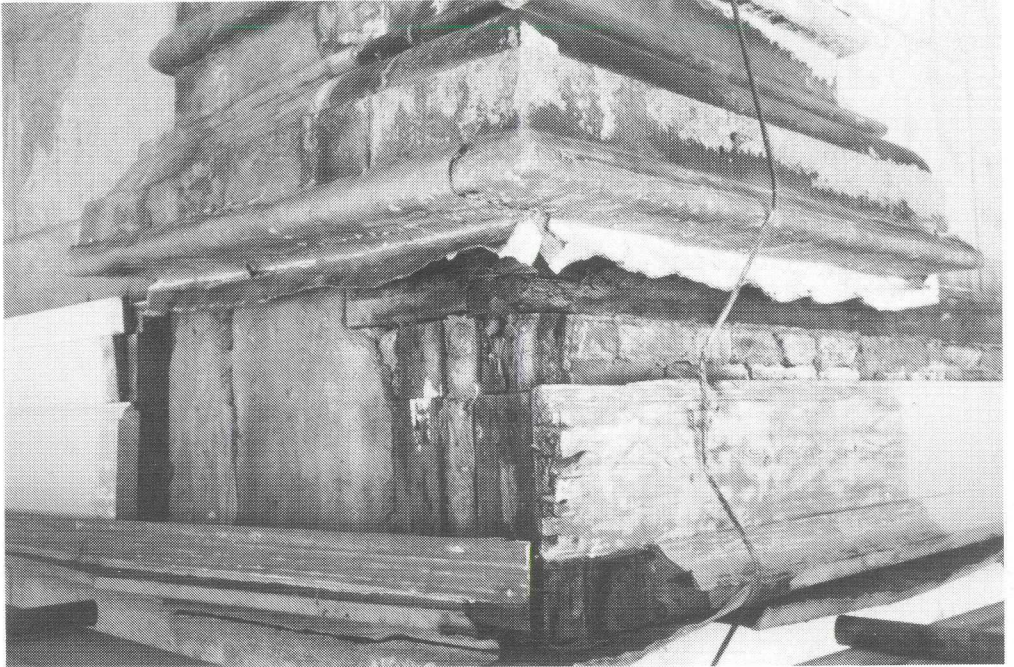
door G.J.M. Derks

Inleiding

Deze zomer staat de toren van de R.K. Petrus en Pauluskerk aan het Kerkplein in de steigers voor een restauratiebeurt. De restauratie staat onder leiding van architect Maarten Fritz uit Bussum en wordt uitgevoerd door het Amsterdamse bouwbedrijf Kneppers. Zowel het exterieur als het interieur van de toren komen aan bod. De voorgaande laatste grote renovatie vond plaats in 1924, terwijl ruim tien jaar geleden, in 1986, het laatste onderhoud en schilderwerk werd uitgevoerd.

Nu bijna 100 jaar geleden, in het jaar 1900, werd echter ook volop aan de kerk gewerkt! Het interieur van de kerk was namelijk toe aan een grondige opknapbeurt. Dit werk werd voor 675 gulden uitgevoerd door Hermanus van Schadewijk, aannemer aan de Korte Brinkweg te Soest. Bij zijn kleinzoon, de heer P.C. van Schadewijk, is nog het bestek van deze klus bewaard gebleven. Voor het ter inzage geven van dit stuk hierbij onze dank!

Hermanus van Schadewijk (1837-1919), een uit het Brabantse Macharen afkomstige metselaar, kwam in 1868 naar Soest in verband met de bouw van het St. Josephgesticht aan de Steenhoffstraat. Op 16 april 1869 vestigde hij zich officieel in Soest. Een maand later trad hij in het huwelijk met de Soester boerendochter Johanna Stoutenburg (1841-1879). Hermanus woonde met zijn gezin enige tijd in Blaricum, waar hij meewerkte aan de bouw van de R.K. kerk. In mei 1871 keerde het gezin terug naar Soest. De familie Van Schadewijk woonde aanvankelijk in een klein burgerhuis aan de Brink, maar verhuisde later naar een nabijgelegen boerderij aan de Korte Brinkweg, die zij kochten van de familie Schimmel. Het aannemersbedrijf Van Schadewijk is nog altijd op dat adres in Soest gevestigd! Overigens trad Hermanus na de dood van zijn eerste vrouw nog tweemaal in het huwelijk: in 1879 met Engelina Rigter (1846-1881) uit Blaricum en in 1882 met Geertruida Wijntjes (1850-1922), weduwe van Hannes Kok te Soest.

Detail van de bouwkundige staat van de toren (1997)

Het bestek voor de opknappbeurt werd in opdracht van het kerkbestuur opgesteld door de heer J.H. Ingenhaag, bouwkundige en gemeentearchitect te Soest. De heer Ingenhaag schreef eigenhandig op ruitjespapier het overzicht van de te verrichten werkzaamheden. Het is gedaateerd op 28 juni 1900 en werd, behalve door Ingenhaag zelf, ondertekend door pastoor J.P. Reijmer en Hermanus van Schadewijk. Dat er heel wat kwam kijken bij deze klus, kunt u zelf lezen. Het bestek wordt hierna integraal weergegeven.

Bronnen:

- Mondelinge mededelingen van de heer P.C. van Schadewijk te Soest.
- Informatie van de gemeente Soest m.b.t. de restauratie van de toren van de R.K. kerk Petrus en Paulus.
- Bevolkingsregisters en Burgerlijke stand van de gemeente Soest.

Het bestek

De ondergeteekende Hermanus van Schadewijk, aannemer te Soest, verklaarde door deze zich te verbinden tot het navolgende:

1. Het geheel bijwerken, witten en schoonmaken der R.K. kerk met altaren, preekstoel, doopvont, communiebank, beelden, banken, stoelen enz. alles tot deze kerk en sacristie behorende - hiertoe zijn ook gerekend de voor en zijportalen, trap en verdere zangkoor, de beide gangen neven de kerk en die bij de armenkamer, de vroegere doopkapel, de sacristie, de trap naar de bovenvertrekken en de beide bovenkamers met kasten en gang.
2. De altaren, preekstoel, doopvont, communiebank, orgel en beelden moeten geheel met dekkleeden worden voorzien in dier voege dat er geen stof hinder kan doen. Uiterste zorg wordt, in deze, vooral voor het orgel vereischt. De altaarkleeden op te nemen, goed uit te kloppen en voor de oplevering stofvrij te leggen.
3. In de kerk moet een aangewezen gedeelte muur ter grootte van 9 m^2 ter diepte van elf cm worden uitgekapt en met kleine harde steen (breed 8 cm) spouw latend, in portland-cement worden ingemetseld en daarna in portland-cement worden afgepleisterd.
4. Achter de beelden terzijde moeten de vochtige vakken worden afgebikt tot op de muur en daarna in portland-cement bepleisterd ter oppervlakte van 20 m^2 .
5. Op verschillende plaatsen waar zulks noodig zal blijken, volgens aanwijzing, de vochtdoorlatende bepleisteringen geheel af te bikken en evenzoo in portland cm. Te bepleisteren ter oppervlakte van 15 m^2 .
6. In de wanden en plafond de doorgeslagene onoogelijke gedeeltes af te steken en opnieuw in gips te pleisteren; deze gedeeltes zullen onder het werk worden aangewezen, ter gezamenlijke oppervlakte van 100 m^2 .

7. Op de bovengang, de buitenmuur tot op de steen af te bikken en daarna tweemaal te witten (niet te schuren of te pleisteren) ter oppervlakte van 50 m².
8. Ter voorkoming van ongelukken worden geheel bevloerde, solide steigers verlangd; zij mogen nergens in de muren worden gekapt.
9. De planken, der steigers, die licht belemmeren moeten daags voor zon en feestdagen des avonds ten 5 uren zijn weggenomen, alsook de dekkleden van hoofdaltaar, communiebank, preekstoel en orgel. Het hoofdaltaar, communiebank, preekstoel, orgel en de zitbanken moeten dan zijn af en uitgestoft en de vloeren en trappen netjes geveegd.
10. Het fond achter de stralenkrans priesterkoor in zachte blauwe tint over te verven.
11. Al de ruiten (binnen en buiten) zuiver schoon te maken en de gebrokene te vernieuwen.
12. Al het geschilderde hout, steen of ijzerwerk van altaren, doopvont, communiebank, staties, piéta, beelden, lambriseeringen, kozijnen, deuren enz. met warm zuiver zeepwater (zonder bijtende zelfstandigheden als zoda, loog of wat ook) te reinigen en met heldere zeemen goed uit te droogen. De banken eveneens te behandelen en daarna goed in de was te wrijven.
13. De twee koperen kerkkronen zuiver te poetsen.
14. De vloeren en trappen helder te boenen.
15. Al het door het werk beschadigde aan beelden, lijsten of anderzints voldoende te herstellen.
16. Het geheel moet goed worden uit en afgestofd en daarna met zuiver gegoten kalk, twee, drie of meermalen, al naar gelang behoeften, regelmatig worden gewit zonder streepen of vlakken. De meer onreine gedeeltens vooraf met zuiver water af te wasschen; een en ander volgens aanwijzing.

17. Voor portland-cement Jossens cement te gebruiken.
18. Voor meer of minder dan de opgegevene hoeveelheden metselwerk, portl. of gipsbepleistering met uitkappen en afbikken zal worden bijbetaald of gekort:
voor	1 m ²	uitkappen en metselwerk als genoemd	f 4,--
"	1 "	afkappen " pleisteren in portl. cm.	f 1,50
"	1 "	afsteken " " " gips	f 0,75
"	1 "	" " " " " " plafond	f 1,--
19. De portland-cementbepleistering behoeft niet geveerd te worden.
20. De aannemer moet toestaan dat anderen van zijn steiger gebruik maken voor mogelijke andere herstellingen of bijwerkingen.

De toren in de steigers - mei 1997

21. Deze werkzaamheden zullen geschieden voor rekening van het

Kerkebestuur vertegenwoordigd door den Z.Ew. Heer J.P. Reijmer
Pastoor alhier.

22. De aannemingsom van bovengenoemd werk bedraagt zes honderd vijf en zeventig gulden, welke som acht dagen na goedkeuring van den Bouwkundige door den Z.Ew. Heer Pastoor zal worden voldaan.
23. De werkzaamheden moeten geheel worden uitgevoerd in overleg en ten genoegen van den Bouwkundige, den Heer J.H. Ingenhaag alhier; deze beslist in overleg met den Pastoor zonder hooger beroep.
24. De oplevering van dit werkje zal geschieden uiterlijk op vrijdag den 10 augustus dezes jaars. Voor elke ingetreden week latere oplevering wordt den aannemer gekort eene som van twintig gulden.

Aldus opgemaakt en goedgekeurd te Soest den 28 juni 1900
(was getekend :)

de Pastoor J.P. Reijmer
de Aannemer Van Schadewijk
de Bouwkundige J.H. Ingenhaag

UIT WANDELGIDS AMERSFOORT EN OMSTREKEN (1899)

ontlenen wij de volgende beschrijving van een wandeling door Soest.

“Wij verlaten wederom de *Utrechtsche*poort (Amersfoort) en volgen den Soesterweg. Over het spoor begint rechts de binnenweg naar Soest, oude Soesterweg genaamd, links begint een dijk die een half uur langs den spoorlijn loopt en ook te begaan is. Langs den weg staan een aantal burgerwoningen, bijna allen naar eenzelfde model gebouwd en soms kris en kras door elkaar. Voorbij het Israëel, kerkhof (E.3) en de Algemeene begraafplaats hebben we een langen weg voor ons; verschillende voetwegen voeren naar den ouden Soesterweg. Rechts zien wij een heuvelachtig met akkermaalshout begroeid terrein

ERRATA

De voorgaande uitgave was genummerd 17e jaargang nr. 5, dit had moeten zijn 18e jaargang nr. 1.

Onder redactiecommissie staat vermeld I. van Doorn-van der Linden, dit moet zijn S. van Doorn-van der Linden.

Pagina 26, 4e regel van onder, 1 september 1951 moet zijn 1952.

en hier en daar een woning, schilderachtig gelegen in een dal of half in den grond begraven. Een schilderssoog ziet hier mooie plekje. Over het spoor, dat een bocht gemaakt heeft in den vroegeren rechten weg, is links een bosch van lage dennen en sparren (C. D. 3) waardoor vele voetpaden leiden.

Prachtige laantjes zijn er met heerlijke gezichten. Een mooie wandeling is het door dit bosch, waarin ge met genoeg zult dwalen. Het geonduleerde terrein met verschillende houtsoorten begroeid, met talloze slingerende voetpaden, waar nabij afdaken, uit eenvoudig materiaal vervaardigd en banken u tot rusten nooden, zullen wanneer ge eenmaal met deze zoogenaamde Japansche boschjes hebt kennis gemaakt u vele malen tot een bezoek uitlokken.

Op het geluid van de naar Utrecht of Amersfoort voorbij snellende treinen gaan wij af om naar die zijde de boschjes weer te verlaten en komen aan den spoorbaan Utrecht-Amersfoort uit, om over de Vlasakkers en langs den spoorbaan of over den Amersfoortschen berg terug te keeren. Vermoeide wandelaars kunnen met de locaaltreinen van de halte de Vlasakkers naar Amersfoort terugkeeren.

Wanneer we den straatweg naar Soest volgen komen wij spoedig op het grondgebied van *Soest* en na een uur gewandeld te hebben bereiken we het dorp Soest. Een wegwijzer wijst den straatweg aan, die naar het station *Soesterberg* voert.

De gemeente Soest strekt zich uit langs den grooten weg, en heeft ruim 3500 inwoners, die meest van landbouw, veeteelt en houthandel leven. De *Soestereng* is zeer vruchtbaar land; ons zijn van Soest wel het meest bekend de Soester knollen of rapen. Er zijn twee groote fraaie kerken, een Hervormde, die vrij oud is, een R.C., de hooge spitse toren van eerstgenoemde kerk hebben we reeds van verre gezien. Zoals wij wel hier en daar kunnen opmerken, is Soest een oud dorp.

In 1280 werden hier de Stichtse troepen door de Amstelaren en Woerdenaars verslagen. Veel had het dorp steeds te lijden in de oorlogen tusschen Holland en het Sticht. In 1356 en 1481 o.a. werd het door de Hollanders in brand gestoken; in 1543 werd het door Maarten van Rossum geplunderd en in 1629 door Montecuculi met zijn Kroaten eveneens uitgeplunderd en gebrandschat.

Wij zijn hier niet ver van *Soestdijk*, (een half uur) en de weg daarheen is

zeer mooi met vele fraaie villa's en tuinen aan weerszijden. In Soestdijk vindt men gelegenheid genoeg tot wandelen en men is dan bovendien dicht bij het prachtige, uitgestrekte Baarnsche bosch. Daar deze omtrek in andere wandelgidsen voldoende besproken wordt, willen we ons tot enkele bijzonderheden bepalen.

In 1674 liet Prins Willem III hier een jachthuis bouwen, daar hij een groot liefhebber van jagen was, maar hij zal hier niet dikwijls vertoefd hebben. In 1702 kwam het aan Johan Willem Friso; ook Willem IV en V verbleven hier gaarne. In 1795 werd het een domein van den staat en voor korte tijd een logement. Koning Lodewijk bracht er eenigen tijd door en bracht er o.a. een aanzienlijke diergaarde bijeen, die in 1809 naar Amsterdam werd verplaatst. In 1816 werd het als blijk van erkentelijkheid door het dankbare vaderland aan den held van Quatrebras en Waterloo, later Koning Willem II, aangeboden, en daarop geheel herbouwd en uitgebreid met twee nieuwe vleugels en colonnades. Sedert zijn er vele verfraaiingen aangebracht, en werd het fraaie park aangelegd door den bekenden Zocher, die ook de plantsoenen in Amersfoort en Haarlem ontwierp. Het slot is een fraai, modern gebouw en heeft een prachtig voorkomen. Van het ruime voorplein, door zware boomen overschaduwd, leiden twaalf trappen naar het voorportaal, onder een balcon. Aan den achterkant liggen mooie vijvers en fraaie tuinen. Als de koninklijke familie er niet is, kan men het bezichtigen en dat is wel de moeite waard, want er zijn een menigte kunstwerken, behalve de prachtige meubelen en de schoone planten in de serres. In de Willems- en Maurits-kamers vindt ge de portretten van al de Oranjevorsten van den bekenden schilder Pieneman.

In de vestibule staan twee Egyptische koningsbeelden, en vele andere bezienswaardigheden vindt men er. Van het Belvédère op het paleis heeft men een verrukkelijk mooi uitzicht, alleen naar den kant van Baarn door de hooge bosschen beperkt. In de nabijheid (bij Hotel Ubbink) vindt gij een eenvoudig gedenkteeken van den soldaat Christoffel Pullman, die in den burgeroorlog van 1787, toen de Patriotten uit Utrecht onder Graaf van Salm de bezetting van Soestdijk, bestaande uit Hessen-Darmstadtsche militie, wilden overrompelen, hier op zijn post het leven liet en den overval deed mislukken.

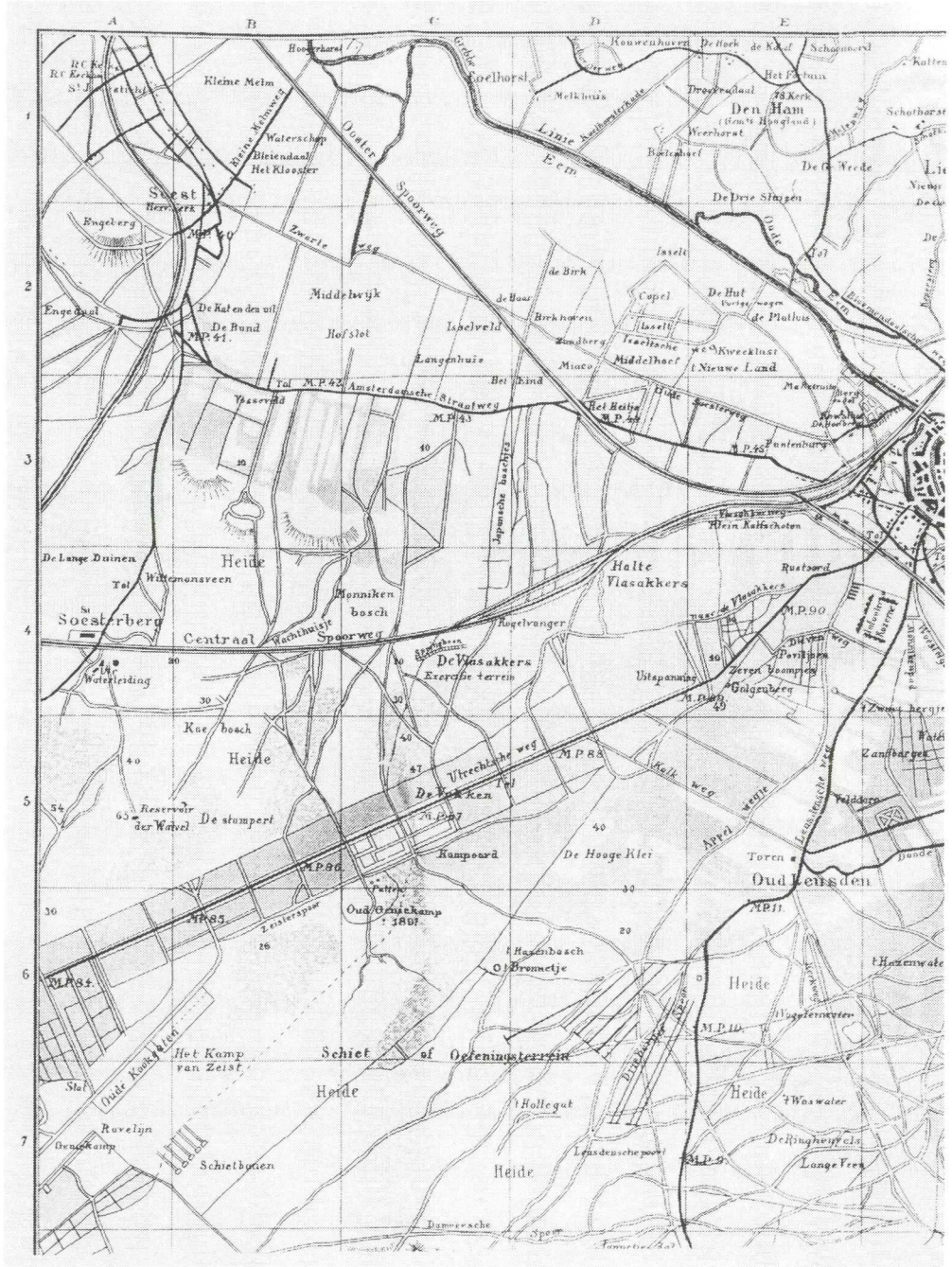
Aan het eind van de prachtige Koningslaan, recht tegenover het paleis staat de Naald van Waterloo, een obelisk opgericht, zooals de inscriptie

in vier talen op de marmeren platen zegt ter eere van Willem Frederik George Lodewijk, Prins van Oranje, die aan het hoofd der Nederlandsche legerbenden door zijn moed en beleid op den 16 juni 1815 aan de viersprong boven Brussel, het eerst den aanval der Franschen weerstond, de overwinning, bij Waterloo behaald, voorbereidde en Neerlands onafhankelijkheid behield. Die eer werd hem gegeven door het dankbare Vaderland.

Het dorp Soest is met Baarn en *Ter Eem (Eembrugge)* een privaat domein van H.M. Koningin-moeder, die hier veel bijdraagt tot ondersteuning van armen en ter bevordering van het onderwijs. Over Baarn en Eembrug kan men teruggaan over Bunschoten en Coelhorst.

Eembrugge is zeer oud en had ook eenmaal stadsrechten. Van de binnenlandsche oorlogen met de Gelderschen had het veel te lijden. Daar stond vroeger het Huis ter Eem, dat in 1552 gesloopt en later weer opgebouwd werd. In 1629 werd het door een boer met slechts 8 personen dapper verdedigd tegen de troepen van Montecuculi. Na den aanval der Franschen in 1672 is het meer en meer in verval geraakt en nu is er bijna geen spoor meer van de vinden.

Van Soest is de kortste terugweg naar Amersfoort langs den *Zwarten weg*, die bij de Herv. Kerk begint en door weilanden loopt en langs groote koren- en boekweitvelden van *Middelwijk*. Aan de tweede laan over het spoor gekomen zien wij aan het einde der mooie laan twee piramidavormige dennenboomen staan. Het schijnt zoo, dat daar iets bijzonders te zien is. Het is daar de oude heerlijkheid *Isselt* waar de gelijknamige ridderhofstad stond. Op een gevelsteen van een boerderij lezen wij den naam *Isselt* met het jaartal 1835. Door een hek, waar op staat "Capel " (D 3), komen wij bij een andere boerderij, waartegenaan een klein kerkje schijnt te staan, zooals wij opmaken uit de kleine kerkraampjes en het kleine torentje waarin een bel hangt. Door de boerderij gaan wij de kapel binnen, die eigenlijk niet meer is dan een altaarnis, die van het kleine kerkje is overgebleven. Het andere gedeelte van het kerkje is tot boerderij ingericht, waarin de vorm van het vroegere kerkje nog wel te herkennen is.

In het kapelletje vinden wij aan de wanden twee wapenborden van het oud-adelijk huis der Sassen van Isselt van 1729 en een paar rouwborden met de namen en de geslachtswapens dergenen die in de grafkelder, die zich onder den kapel bevindt, begraven zijn. Clara Elizabeth van Dam, gest. 10 April 1790 en Laurens Grothe, oud bewindhebber der West-Ind. Compagnie en oud-directeur van Tagal; gest. 28 oct. 1787. In de kleine kerkraampjes met lood gevatte ruitjes, zijn nog enkele beschilderde ruitjes met engeltjes erop, waarvan wij de fijne tekening bewonderen.

In Eemlandsch Tempe vertelt Pieter Pijpers in een noot, dat in het kerkje nog een vervallen altaar met overblijfselen van kerksieraden te zien was en een beeldje met het onderschrift:

*Icon hacC è q VerCV VILarlensl, q Vae sanCtl
BernarDI è sClplone Cre VIT arlDo*

*te zien was. Daar is echter niets meer van te vinden*¹

In een brief van den Utrechtschen bisschop Johan van Vernenborch van 30 Oct. 1366 wordt reeds van het geslacht van Isselt en van deze heerlijkheid en ook van de kapel gesproken. In de nabijheid werd ook een klooster gevonden de Birk, waarvan nu alleen nog maar de naam over is.

Van den kapel gaan wij den weg op, die langs de boerderij de *Platluis* loopt en spoedig zien wij dan links (E3) een pad, dat ons naar den straatweg langs de Eem brengt. Maar daar aan de Eem zijn de aschbelten van de reinigingsdienst met toebehooren, die wij maar liever niet voorbijgaan om onze reukorganen te sparen, daarom gaan wij onzen weg maar verder en komen door akkermaalshout voorbij een paar laantjes die, zoals de wegwijzers zeggen, naar de villa *Ma Retraite* voeren. De omgeving is wel mooi maar het huis zelf heeft al zeer weinig van een villa, het heeft veel meer van een oude boerderij. Alleen de kleine in lood gevatte ruitjes geven er iets bijzonders aan. Waar de weg op den *Ouden Soesterweg* uitkomt staat rechts (E3) een villa met koetshuis. Bij de villa is een mooie tuin met hoge boomen maar verder ziet gij niets bijzonders.

¹ Volgens dat onderschrift was het beeldje gemaakt in 1686 van het hout van een boom, die uit den staf van de H. Bernardus was gegroeid.

Dit is het vredig *Puntenburg*, waar eenmaal de Amersfoortsche poëet Pieter Pijpers woonde. Puntenburg zag er toen wel heel anders uit dan nu en de dichter woonde niet in die moderne villa, maar dit eenzaam gelegen mooie stukje natuur heeft zijn dichtader onophoudelijk doen vloeien.

Recht tegenover Puntenburg gaat de weg voorbij een paar eenvoudige villa's, *Berg en Dal* links en *de Hooiberg* rechts en het terrein waarop de gemeente-gasfabriek zal verrijzen en verder door een kleine voorstad met burgerwoningen naar de Eem. Daar is de haven van Amersfoort, waar stoombooten en beurtschepen aanleggen en lossen. Links staat de oliemolen, waar de olie uit het lijnzaad geperst wordt en lijnkoeken gemaakt worden. Soms ligt de haven vol schepen en dan kan het bedrijvig genoeg zijn.

Langs deze zijde der rivier kan men tot aan zee wandelen. Waar de breede weg eindigt, begint een jaagpad.

Van de haven af hebben wij een mooi gezicht op de koppelpoort; langs deze poort komen wij de stad binnen.

KOSTEN VOOR HET OPMAKEN VAN EEN MEMORIE VAN SUCCESSIE IN 1826

door W.C.J.M. Peters

Na het overlijden van de echtgenote van Aard Jansen van het Klooster (Jannetje Anthonisse van Logtenstein) in 1826 heeft Notaris Pen te Baarn een aantal werkzaamheden verricht met betrekking tot het opstellen van een memorie van successie en de afhandeling van zaken. In Van Zoys tot Soest² vindt u onder de titel "Een Vriesche hangklok op zes gulden" een opsomming van alle goederen die in de boerderij "Het Klooster" werden aangetroffen.

Uiteraard brachten de werkzaamheden van de notaris kosten met zich en in het archief van de Historische Vereniging bevindt zich het origineel van de rekening; de rekening is niet gedateerd, doch werd volgens een aantekening voldaan op 21 Juni 1826.

Letterlijk luidt zij:

² 6e jaargang nummer 2 herfst 1985, bladzijde 1 t/m 7

De Erven Aard Jansen van het Klooster

Debent

Aan de Notaris Frans Pen te
Baarn het Volgende Salaris en Voorschot

Opgemaakt Memorie voor de Successie wegens de Nalatenschap van Aard Jansen van Klooster	f	1.60
in het Net geschreven	"	1.20
doen bezorgen te Amersfoort	"	".60
diverse Besognes met de Beer als toeziende Voogd mitsgaders met de Weduwe over eene Akte van bewijs of Liquidatie	"	2. "
Ingesteld Akte van Liquidatie	"	2.80
in het Net geschreven	"	3. "
Zegel	"	".80
doen tekenen te Zoest	"	3. "
Opgemaakt akte van Voogdij Instellen	"	1.60
Zegel	"	".40
Vacatie passeren	"	1. "
Verzonden ter Registratie en Ligten	"	1.20
Betaald	"	1.01
Expeditie	"	".75
Zegel	"	".60
Repertoire brengen	"	".30
Differentie Besognes met de Weduwe mitsgaders met Logtestein ende Beer ook met de Heer Bor over een Vergelijk tusschen de Kinderen	"	6. "
Ingesteld Overeenkomst Volgens Opgave van de Weduwe en Kinderen	"	4. "
Zegel geschreven	"	2.80
Zegels	"	".80
Vacatie passeeren te Soest	"	2. "
Opgemaakt Memorie voor de Successie van Jannetje Anthoniussen van Logtestein	"	1.60
Net geschreven	"	1.20
Bes. Te Amersfoort	"	0.60
	f	<u>39.86</u>

V. Eeren hare Sausen van het
Klaester

Actant
Van den Secretaris Frans B. h.
Binnen het Koningrijck, Selanden en Zeeland.

Opgeaant. Memorie voor de Successie van de	
Rechtverstaap 1400 hare Sausen van Kluaster	1 60
in het det geschreven	1 20
Van bezoggen te Amersfoort	60
Waren Beleggen met de Bies als te zijnde Soegd	
met gaten van de Wetten over een Niche van	
knijp of Liquidatis	2 "
Duydelijk Nict van Liquidatis	2 30
Det geschreven	2 "
Soegd	30
over bekomen te Soest	3 "
Opgeaant te abele van Soegd	
Duydelijk	1 60
Soegd	1 60
Uraatis passeren	1 "
Per juren van Registratis in Soegd	1 20
Bezoek	1 11
Cyrcatis	75
Soegd	60
Soegdore bezogen	30
De Soegde Beleggen met de Wetten met gaten	
met Soegdten in de Bies ook met de Hies Bies	
over een Soegdige taetsaken de Nieuwen	6 "
Duydelijk Overcomet Soegd Oppen van de	
Wetten van Kluaster	1 "
Soegd geschreven	2 30
Soegd	30
Uraatis passeren te Soest	2 "
Opgeaant. Memorie voor de Successie van jaanje	
Antwerpen van Soegdten	1 60
Det geschreven	1 20
Det. te Amersfoort	60
	<hr/>
	59 86

	Transport	f	39.86
Besogne voor de Omstandigheid des Boedels ten sterfhuize		"	2. "
Betaald te Amersfoort aan den Vrederechter voor de stukken van den Expert		"	6.50
Geinventariseerd 3 vacatien		"	6. "
Zegels tot de Minuut		"	1.20
Verzonden ter Registratie en Ligten		"	1.20
Betaald Regt		"	4.03½
Expeditie N Roks		"	8.25
Zegels		"	3.60
Instellen Transport Zegel Schrijven		"	8. "
Zegels		"	1.20
	Te Zamen	f	81.84½

Voldaan den 21 Juni 1826
(getekend onleesbaar)

Zoals uit de rekening valt op te maken, is na het overlijden van Aart van 't Klooster in 1822 een memorie van successie opgemaakt en werden er kosten gemaakt als "in het Net geschreven". Daarnaast valt het op dat er in verhouding veel kosten zijn gemaakt om te komen tot een vergelijk tussen de kinderen. Het echtpaar werd gezegend met 12 kinderen.

Na het overlijden van Jannetje van Logtenstein is wederom een memorie van successie opgemaakt.

PROJECT RIJKSARCHIEVEN

J. van Kleinwee- Van den Dijssel

Sinds vorig jaar is in de Rijksarchieven een project gestart - met medewerking van vele vrijwilligers, waaronder Wim Peters en ikzelf - om alle huwelijken en echtscheidingen betreffende de Burgerlijke Standperiode 1811 - 1922 en daarnaast kerkelijke huwelijken, voorlopig vanaf 1775 tot Burgerlijke Standperiode in te voeren in de computer.

Via een 'zoekprogramma' in een computer in de respectievelijke leeszalen is dan te zoeken naar het huwelijk van een (voorouderlijk) echtpaar. Rond 2002 hoopt men met dit project zover te zijn, dat er 'gekoppeld' kan worden tussen de betreffende rijksarchieven en mogelijk op 'Internet' en dan thuis te raadplegen. Maar zover is het nog niet. Voor die tijd is, indien de betreffende gemeente geheel of gedeeltelijk klaar is, in het rijksarchief van de betreffende provincie, hiernaar te zoeken.

Wat de huwelijken van Soest over de periode 1811 - 1922 betreft, deze zijn gereed en te raadplegen in Utrecht. Zelf heb ik hieraan als vrijwilligster meegewerkt.

Over een huwelijk is het volgende te vinden:

- a. Nummer, datum en soort van de akte (huwelijk of echtscheiding);
- b. naam en voornamen, alsmede leeftijd en geboorteplaats van bruidegom en bruid;
- c. hun respectievelijke ouders;
- d. erkening van kinderen, echtscheiding bij huwelijksakte en huwelijk bij echtscheidingsakte.

Er wordt niet vermeld of hij/zij al dan niet weduwnaar of weduwe is/zijn. Ook de beroepen worden niet vermeld, noch of de ouders nog in leven zijn ten tijde van het huwelijk van hun kinderen. Dit dient nog zelf te worden opgezocht. Het is bedoeld als een 'toegang' tot de akte - waarin dit wel vermeld staat - en die dan sneller via de aanwezige films en fiches op leesapparaten te vinden zijn.

Een voorbeeld:

Een ouderpaar, waarvan bekend is dat zij respectievelijk in Amersfoort en Baarn zijn geboren en waarvan het huwelijk gezocht moet worden. Wat doe/deed je dan eerst? Zoeken in Baarn (geboorteplaats van de bruid): niet te vinden. Waar dan wel? Alle plaatsen in de provincie doorsnuffelen in de hoop het te vinden. Nu, via het zoekprogramma van de computer, op 'naam' te zoeken in verschillende plaatsen tegelijk, blijken ze getrouwd te zijn in Stoutenburg, waar de bruid als . . . werkzaam was en woonde.

Een ander voorbeeld:

Er is een huwelijk in Soest gesloten tussen een bruidegom, geboren in Rotterdam, terwijl de bruid geboortig was van Zwolle. Als je ze wilt zoeken als kinderen van een echtpaar dan zijn ze 'spoorloos'. Verhuizen ze na het huwelijk van Soest naar X, dan zijn ze als ouderpaar wel bekend, maar plaats van het huwelijk blijft meestal 'blanco' en mogelijk ook hun voorgeslacht.

Momenteel is ruim 10% van de Utrechtse gemeenten te raadplegen, hoofdzakelijk kleinere tot middelgrote. In de leeszaal in Utrecht staat bij de computer op een lijst aangegeven welke plaatsen al zijn ingevoerd en over welke periode. Deze lijst wordt aangevuld wanneer er weer een gemeente klaar is.

Wat Utrecht en Amersfoort betreft, deze tellen jaren waarin meer huwelijken worden gesloten per jaar, dan gedurende de gehele periode 1811 - 1922 van een kleine gemeente. Zij maken samen ongeveer 50% uit van het totale aantal huwelijken in de provincie Utrecht en worden in gedeelten 'raadpleegbaar' gesteld, zo is de bedoeling op dit ogenblik.

Een goede toegang dus voor al diegenen, die haar/zijn voorouders en hun familie willen uitzoeken, maar je moet er ook zelf nog wat voor doen. Een waarschuwing vooraf:

het is een mooie hobby, het houdt je van de straat en uit de kroeg of disco, maar het is **ook verslavend!**

DE VAN DER HUCHTSCHOOL - Molenstraat 52

door H. Schaaf

Zonder veel protest werd deze school, die een deel van de jeugd van Soest een jaar of veertig trouw diende, afgebroken.

Niet alleen voor de kinderen, maar ook voor hun ouders was de school een welkom alternatief naast de andere scholen. Was men niet betrokken bij een kerkgemeenschap of vond men de Openbare School toch wat 'gewoon', dan kon men de kinderen met een gerust hart naar de Van der Hucht sturen.

De school was een opvolger van de Engendaalschool, die in 1924 van naam en plaats veranderde. Deze school stond aan de Bosstraat 12 . Het gebouw doet tot nu toe dienst als jeugdherberg 'De Heidebloem'. De school was opgezet voor kinderen van vegetarische ouders, maar met de komst van veel niet-vegetarische leerlingen moest de boodschap van 'humanitaire idealen' wel op de achtergrond komen.

In en om de school

De ruime vooringang met stoep en fraai houten deuren werd zelden gebruikt, meestal alleen door hoog bezoek, zoals van Sint Nicolaas, die voor ieder kind een speculaaspop en wat snoep meebracht. Pas later vernam ik dat de zowel de speculaas als de pepernoten in ons eigen huis gebakken waren.

Iedereen ging 'achterom', langs de linkerkzijde, waar eens een hek geweest was. Dit was echter in de loop der tijden verdwenen en het komen en gaan van de scholieren had de toegang breder gemaakt, zodat het een slordige indruk maakte. Aan de rechterzijde was nog wel een hek en dit gedeelte, samen met het front van de school, was een oase van rust.

Links achter de school stond het overdekte, aan twee zijden open fietsenhok met houten standaards. Even verder konden de kleintjes in de zandbak spelen. Deze lag dicht bij de heg, waarachter de schooltuintjes voor een welkome afwisseling zorgden. De toegang tot de tuin was in het midden van de heg en wat verderop stonden schommels en andere speeltoestellen onder kastanje- en lindebomen, waarvan er nu nog drie te zien zijn.

Voor de school staande, zag men links van de hoofdingang de ramen van het zonnige lokaal waar de kleuterklas een onderkomen had. In deze kleuterklas maakte ik omstreeks 1935 drie fröbeljuffen mee, waarvan er twee zusters waren Jo en Leny van den Berg.

Zij woonden aan de Van Lenneplan. Zij zullen wel net als de andere leerkrachten op de fiets naar en van school gereden zijn. De derde juf was Mia Littooi. Haar broer Bruno was op de ULO-afdeling en als mijn vader geen tijd had om mij te halen of te brengen, dan kon hij altijd een beroep op deze buurman doen. De familie Littooi woonde Bosstraat 20, terwijl wij om de hoek op de Den Blieklaan 30 (eerder was dat Bosstraat 22) woonden.

Achter de kleuterklas lag de MULO-afdeling, die al snel zou groeien. Niet alleen door de toeloop van nieuwe leerlingen als gevolg van de oorlogsomstandigheden, maar ook omdat meer zesde klassers gingen 'doorleren'. In 1942 kreeg de MULO een eigen behuizing in een villa op de hoek van de Prins Bernhardlaan/Pieter de Hooghlaan.

Het interieur van het MULO-lokaal verwees naar hoger onderwijs, want de leerlingen zaten in rijen die trapsgewijs omhoog gingen, zoals dat bij universiteiten gebruikelijk was. Links van de ingang stonden hoge kasten met apparatuur en stoffen voor natuurkundige proeven. In de praktijk kwam men vaak niet toe aan proefnemingen. Wel zagen we de proef van Torricelli, die de kwikbarometer opleverde. Een heel gedoe met kwik, dat in een lange glazen buis werd gegoten en dan omgekeerd in een bakje met kwik kwam te staan. Populair was de electriseermachine, waarbij je elkaar een hand gaf en dan duidelijk de elektrische schokken voelde, hetgeen tot veel hilariteit leidde, ook al omdat in een gemengde klas jongens en meisjes elkaar een hand moesten geven. In die tijd was dat nog ongewoon. Op de MULO moest ik naast een meisje zitten, wat ons geen van beiden beviel.

Achter het MULO-lokaal was de eerste en tweede klas met juffrouw Tine Lykles, wonend aan de Den Blieklaan/hoek Eigendomweg, waar ook haar ouders en zuster woonden.

Aan het rechtergedeelte van de school lag aan de straatzijde het gymnastieklokaal, dat door de toeloop van nieuwe leerlingen later een gewoon leslokaal werd. Voor gymnastiek moesten we toen gebruik maken van het lokaal van de Openbare School aan de Middelvijkstraat.

De derde en vierde klas stonden onder leiding van juffrouw Van der Weij, die per fiets uit Amersfoort kwam. Haar klas zat oorspronkelijk in het middenlokaal rechts en ging naar het voormalige gymlokaal. De vijfde klas werd verplaatst naar het middenlokaal met daarachter de zesde en zevende klas. Deze laatste klas was niet 'echt', maar bedoeld om leerlingen onder te brengen die 'net niet' geschikt waren om naar de MULO te gaan. Ook ik zat in die zevende klas samen met Els Diesfeld en Jan Busch in een apart hoekje.

De school gaf geen cijfers in de rapporten, maar een geschreven beoordeling. Deze kon met wat fantasie omgezet worden in een cijfer. "H. doet erg zijn best op rekenen, maar is toch veel beter in aardrijkskunde, waar hij echt van houdt". Dat zou dan betekend kunnen hebben een 6 of 6½ voor rekenen en een 8 of 9 voor aardrijkskunde.

In de vijfde klas hadden we korte tijd meester De Lange uit Soesterberg, die meeverhuisde naar het gebouw van de Katholieke school aan de Steenhoffstraat na de vordering van de school aan de Molenstraat door het Nederlandse leger. Dat zal eind 1939 geweest zijn. In mei 1940 zat de hele school in de vertrekken van het Kasteeltje op de Eng gepropt. Daar werd, mogelijk in september van dat jaar, een groepsfoto gemaakt. Na telling blijken er circa 200 leerlingen en 8 onderwijskrachten op te staan.

De Lange werd opgevolgd door de heer Ruijzendaal uit Den Haag. Deze zagen we in het speelkwartier al gauw samen met juffrouw Koster. Het was dan ook geen verrassing later te horen dat ze getrouwd waren.

De leraar aan wie ik de meeste herinneringen heb, was de heer Kingma, die met vrouw en dochter Foekje de dubbele villa op de hoek van de Heideweg/Soestergsestraat deelde met het vorige hoofd van de school, de heer A. van Asselt.

De heer Kingma deed zijn best de leerstof te verrijken door onder andere de aanschaf van een epidiascoop, waarmee elke illustratie vergroot op een scherm geprojecteerd kon worden. Op 15 juli 1942 beloofde de klas hem ter gelegenheid van zijn verjaardag met een marmeren inktstel. Hij trakteerde ons op kersen.

Een schoolreisje, zoals verderop beschreven, zat er dat jaar niet in, maar de heer Kingma verzong wat anders: we gingen die dag naar de duinen aan het einde van de Sparrenlaan. Het was warm en zonnig weer en voor de dorst was er een melkbus vol met koele kersen, die daar zeker door een groenteman met kar en paard naar toegebracht zijn.

Van echte schoolreisjes herinner ik me vaag een autobustocht naar Amsterdam en naar Ouwehands Dierenpark in Rhenen. Beide uitjes zijn voor 1940 gemaakt. Op een heel andere manier ging het op 21 mei 1941. Met de fiets via Leusden naar Wijk bij Duurstede. Het aantal deelnemers zal wel beperkt geweest zijn tot de gelukkigen, die een fiets bezaten. Na 34 km trappen, kwamen we aan ons einddoel: de pas voltooide sluizen van het Amsterdam-Rijnkanaal. Hier werden de meegebrachte boterhammen opgegeten. Ondanks de schaarste aan allerlei artikelen werden er toch foto's genomen van de reis. Een kleine omweg op de terugweg bracht ons in Amerongen, waar we een ijsje kregen. Terug op De Birkt, had de heer Kingma nog een verrassing voor ons in petto. Dicht bij de overweg stond een ijskarretje waar we een tweede ijsje kregen. Een moeder en haar geestelijk gehandicapte dochtertje werden door de heer Kingma in de feestvreugde betrokken. Zij kregen ook een ijsje. Een praktische les in 'humanitaire idealen'.

Op een nazomerse dag organiseerde de heer Kingma een etentje van de oogst uit eigen schooltuin, aangevuld met fruit, waarvan een vruchtensoep werd gemaakt. Later hadden we nog veel plezier met het poffen van aardappeltjes in de hete as van het vuur, waarmee het afval van de tuin verbrand werd. Composteren was in die tijd nog niet bekend.

Pas in de vijfde of zesde klas kregen we georganiseerde sport. In ons geval was dat 'Kastie', een soort baseball, een sport waarvan ik later nooit meer heb gehoord.

Als de meisjes handwerkles hadden, kregen wij handenarbeid. Er werd dan gewerkt met de figuurzaag, er werd getimmerd en gelakt. We mochten kiezen wat we wilden maken. Een kluwenbak en een olifant met knikkende kop op wieltjes behoorden tot mijn moeizaam verkegen resultaten. De werkplaats was aan de voorkant van een deel van de ruime zolders, die bereikbaar waren via een trap bij de officiële hoofdingang aan de Molenstraat. Wat er zich verder op de zolders, die zich over de hele school leken uit te strekken al of niet bevond, bleef voor ons een geheim.

Zingen was een apart vak, soms lustige, extroverte liedjes, soms meer introverte, waaronder een zelden gehoord St. Nicolaasliedje:

Ze waren op hun kousjes de kamer ingegaan
en bleven met hun beidjes nu bij de schoorsteen staan

wat later zouden we dan zingen:

Lieve lente, kom toch weder
lieve lente kom toch gauw

Een liedje dat uit de tijd van de kinderarbeid lijkt te stammen was:

Inslag, doorslag, langzaam verder, 't mandje moet
vandaag nog klaar.

Nu in 1997 lijkt mijn laatste schooldag ver weg evenals de dag waarop de deur van de school voorgoed gesloten werd. Drie oude bomen, die de voormalige speelplaats wat schaduw gaven, blijven herinneren aan deze school, de Van der Hucht aan de Molenstraat.

DAGBOEKEN PADVINDERSBEWEGING (1945-1948)

Aan het archief van de gemeente Soest werden door de heer D. Meurs, oud-patrouilleleider van de Hopman Masselman Groep en nu woonachtig in Amsterdam, diverse documenten permanent in bruikleen gegeven. Het betreft een complete jaargang van "Vat en Trek", maandblad van de Hopman Masselmangroep en twee logboeken van de Houtduivenpatrouille. Uit die bescheiden blijkt het wel en wee van deze padvinderebeweging in 1945 en 1946. In deze documenten zijn talloze namen van de jeugd van toen te vinden.

Ter nagedachtenis van Hopman Masselman, die in de oorlog werd gefusilleerd als gevolg van verzetsactiviteiten, werd die groep in 1945 opgericht door de in Soest woonachtige, 85-jarige heer Frans van der Elst. Samen met zijn vrouw presteerde deze gedreven "Ouwe" het om in die tijd met primitieve middelen en veel improvisatie een padvindergroep op poten te zetten, die zijn domicilie had aan het einde van de Sparrenlaan. Het enthousiasme van de Soester jeugd was zo groot, dat een tweede groep het levenslicht zag. Deze had aan de Vosseveldlaan een groepshuis.

Uit de stukken blijkt dat deze Hopman Masselman Groep geen voortzetting was van de vóór de oorlog in Zeist en omgeving opererende Paltz Scouts. Deze groep werd in het begin van de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetters opgeheven. Wel was er een aantal leden van de Paltz Scouts na de oorlog opgenomen in de Hopman Masselman Groep.

Behalve verslaglegging van de padvindersonoefeningen zijn de documenten voorzien van schetsen en kaarten, namen en artikelen. Wie in die tijd tot de Hopman Masselman Groep behoorde en uit nostalgie z'n jeugd wil beleven, kan daartoe in het gemeentearchief een genoeglijk uurtje doorbrengen.

